

УДК 343.4

DOI 10.37566/2707-6849-2021-1(34)-12

Вікторія ШПІЛЯРЕВИЧ,
*присяжний Івано-Франківського міського суду
Івано-Франківської області,
доцент кафедри кримінального права
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника», кандидат юридичних наук,
доцент*

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ ТА ЇХ ВПЛИВ НА КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВУ ПОЛІТИКУ УКРАЇНИ

Домашнє насильство, яке існує в усіх сферах суспільної життєдіяльності, маючи своїм наслідком руйнування вироблених роками сімейних цінностей, порушення прав і свобод людини і громадянина, здійснення непоправного впливу на їхнє психічне та фізичне здоров'я, є проблемою існування людського буття ще з давніх часів та, на жаль, не втрачає своєї актуальності й сьогодні.

З а сучасних умов розвитку суспільства протидія домашньому насильству є одним із пріоритетних напрямів не тільки внутрішньої політики будь-якої держави, але й міжнародної кримінально-правової політики. Зокрема, про міжнародний характер цього негативного соціального явища свідчить вивчення ситуації його поширення на території різних держав світу. Так, за даними, наведеними Всесвітньою організацією охорони здоров'я, кожна шоста жінка зазнає насильства в сім'ї, а відсоток жінок, які повідомили про те, що вони хоча б раз у житті зазнавали насильства від членів своєї сім'ї, варіюється від 15% у Японії до 71% в Ефіопії. За іншими даними, рівень насильства над жінками в сім'ї становить близько 23% у Швеції, 4% у Японії та Сербії, 30–54% у Бангладеш, Ефіопії, Перу і Танзанії [1, с. 68].

У США жінка страждає від фізичного насильства кожні 18 хвилин. За статистикою, 62% убивств жінок було вчинено їхніми чоловіками. У Перу 70% усіх зареєстрованих кримінальних правопорушень становить фізичне насильство в сім'ї. Значного поширення набуло сексуальне насильство у Канаді, Новій Зеландії, США та Великій Британії. Там кожна шоста жінка була зґвалтована [2, с. 202]. При цьому зарубіжні учені пов'язують основну причину насильства у сім'ї з насильством щодо самих батьків у дитинстві. Так, констатовано, що 50% сімей, у яких і батько, і мати раніше зазнавали насильства в сім'ї, самі чинять насильство щодо своїх дітей [3, с. 138].

В Україні з початком воєнного конфлікту на Донбасі збільшилася кількість випадків насильства в сім'ях. Зокрема, рівень агресії зріс у тих сім'ях учасників АТО, де раніше домашнє насильство було допустимим [4].

За оцінками Організації Об'єднаних Націй (далі – ООН) і правозахисних організацій, не менш важливим каталізатором сплеску домашнього насильства в усьому світі став також карантин та режим самоізоляції. Це зумовлено тим, що через необхідність ізоляції жінки, дівчата, діти та особи похилого віку опинилися «один на один» з особами, схильними до жорстокого поводження. Так, у нашій державі, за інформацією заступника міністра внутрішніх справ України, озвученою на пресбрифінгу в Укрінформі, присвяченому проведенню Всеукраїнської інформаційної кампанії «16 днів проти насильства», під час пандемії COVID-19 поліцейські отримали на 54% більше заяв і повідомлень про факти домашнього насильства, ніж минулого року [5]. Те, що за час карантину в Україні кількість звернень щодо домашнього насильства значно зросла, в одному з інтерв'ю заявила також експерт ГО «Ла Страда-Україна» [6].

Все вищенаведене в сукупності й зумовлює необхідність розробки та прийняття на міжнародному рівні стандартів, а на національному рівні – формування відповідними державами, у тому числі й Україною, належної кримінально-правової політики у цій сфері.

У зв'язку з цим метою статті є дослідження окремих аспектів міжнародних стандартів у сфері протидії домашньому насильству та їх вплив на кримінально-правову політику України.

Теоретичним підґрунтям вивчення цієї проблеми є наукові праці М. Бажанова, Ю. Бауліна, В. Борисова, О. Дудорова, А. Савченка, П. Фріса, М. Хавронюка, М. Шаргородського та ін.

З'ясовуючи особливості кримінально-правової протидії домашньому насильству на міжнародному рівні, варто зазначити, що важливими міжнародними документами, прийнятими в рамках ООН і Ради Європи, які містять положення, що спрямовані на протидію цьому негативному соціальному явищу, є: Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року, Конвенція про захист прав людини і основоположних

свобод від 4 листопада 1950 року, Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 року, Конвенція ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок від 18 грудня 1979 року, Конвенція ООН про права дитини від 20 листопада 1989 року, Декларація ООН про викорінення насильства щодо жінок від 20 грудня 1993 року, Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства від 25 жовтня 2007 року, Конвенція Ради Європи про запобігання та протидію насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами від 11 травня 2011 року, Рекомендація Rec (85)4 Комітету Міністрів Ради Європи державам-учасникам щодо насильства в сім'ї від 26 березня 1985 року, Рекомендація Rec (91)9 Комітету Міністрів Ради Європи державам-учасникам щодо невідкладних заходів у справах сім'ї від 9 вересня 1991 року, Рекомендація Rec (91)11 Комітету Міністрів Ради Європи державам-учасникам щодо сексуальної експлуатації, порнографії і проституції, а також щодо торгівлі дітьми і підлітками від 9 вересня 1991 року, Рекомендація Rec (2002)5 Комітету Міністрів Ради Європи державам-учасникам щодо захисту жінок від насильства від 30 квітня 2002 року тощо.

Так, наприклад, Загальною декларацією прав людини від 10 грудня 1948 року кожному гарантується право на життя, право на свободу та особисту недоторканність (ст. 3). У зазначеній вище Декларації також констатується, що ніхто не повинен зазнавати тортур або жорстокого, нелюдського чи такого, що принижує його гідність, поводження і покарання (ст. 5) [7]. Аналогічні положення містяться й у Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року [8] та Міжнародному пакті про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 року [9].

Згідно з положеннями Конвенції Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства від 25 жовтня 2007 року «кожна Сторона вживає необхідних законодавчих або інших заходів для запобігання всім формам сексуальної експлуатації та сексуального насильства стосовно дітей і для захисту дітей» (ст. 4). При цьому під «сексуальним насильством» слід розуміти (ст. 18) [10]:

- а) заняття діяльністю сексуального характеру з дитиною, яка не досягла передбаченого законодавством віку для заняття діяльністю сексуального характеру;
- б) заняття діяльністю сексуального характеру з дитиною, коли використовується примус, сила чи погрози або насильство здійснюється зі свідомим використанням довіри, авторитету чи впливу на дитину, зокрема в сім'ї, або насильство здійснюється в особливо вразливій для дитини ситуації, зокрема з причини розумової чи фізичної неспроможності або залежного становища.

У ст. 1 Декларації ООН про викорінення насильства щодо жінок від 20 грудня 1993 року зазначається, що «насильство щодо жінок» – це будь-який акт насильства, вчинений на підставі статевої ознаки, який спричиняє або може спричинити фізичну,

статеву чи психологічну шкоду або страждання жінкам, а також загроза вчинення таких актів, примусове чи будь-яке інше позбавлення особистої свободи в суспільному чи особистому житті. Водночас фізичне, статеве і психологічне насильство, яке має місце в сім'ї, включає в себе нанесення побоїв, статеве примушування щодо дівчаток у родині, насильство, пов'язане з приданим, згвалтування дружини чоловіком, ушкодження жіночих статевих органів та інші традиційні види практики, що завдають шкоди жінкам, позашлюбне насильство і насильство, пов'язане з експлуатацією (п. а, ч. 1 ст. 1) [11].

Більш широке тлумачення «домашнього насильства» та його видів наводиться у Конвенції Ради Європи про запобігання та протидію насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами від 11 травня 2011 року, яка впроваджує комплексний підхід до протидії насильству щодо жінок і домашньому насильству. Зокрема, відповідно до п. б ст. 12 цієї Конвенції домашнє насильство – це всі акти фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, які відбуваються в сім'ї чи в межах місця проживання, або між колишнім чи теперішнім подружжям або партнерами незалежно від того, чи проживає правопорушник у тому самому місці, що й жертва чи ні, або незалежно від того, чи проживав правопорушник у тому самому місці, що й жертва, чи ні [12].

Однак при цьому слід звернути увагу на той факт, що, незважаючи на глобальний (міжнародний) характер цієї проблеми, у світі є значна кількість держав, кримінальне законодавство яких взагалі не передбачає відповідальності за вчинення насильства в сім'ї, або передбачає відповідальність за вчинення лише окремих його форм, що таким чином гальмує процес вирішення цієї проблеми. Так, за наведеними даними, у 79 державах закони щодо протидії насильству в сім'ї або відсутні, або про них нічого не відомо; згвалтування в шлюбі визнається кримінальним правопорушенням лише в 51 державах; лише в 16 державах чинне кримінальне законодавство окремо регламентує діяння, пов'язані з сексуальною агресією, і лише в 3 державах (Бангладеш, Швеція і США) – насильство щодо жінок виділяється в окрему категорію кримінальних правопорушень; у Болівії, Камеруні, Коста-Ріці, Ефіопії, Лівані, Перу, Румунії, Уругваї та Венесуелі, особа, яка вчинила насильство, може уникнути покарання, якщо запропонує потерпілій особі одружитися, а остання дасть на це свою згоду [13, с. 82, 83].

Що стосується України, то наша держава послідовно приділяє належну увагу питанням протидії домашньому насильству, що зумовлено виконанням взятих на себе міжнародних зобов'язань. Зокрема, кримінально-правова політика України має суттєві здобутки у формуванні законодавчої бази та інституційного механізму в цій сфері. Так, 12 липня 1995 року була прийнята Постанова Верховної Ради України «Про рекомендації учасників парламентських слухань щодо реалізації в Україні Конвенції ООН «Про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок», у

якій прямо вказувалося, що жінки є найбільш вразливою категорією населення, по відношенню до якої зростає хвиля експлуатації, злочинності та насильств. З цієї метою акцентувалась увага на необхідності створення державних структур з надання кваліфікованої психолого-консультативної допомоги жінкам, які постраждали від насильства і зневаги в сім'ї. Зазначена вище Постанова Верховної Ради України активізувала процес виконання Україною Конвенції ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок від 18 грудня 1979 року [14].

5 березня 1999 року Верховна Рада України, керуючись Загальною декларацією прав людини від 10 грудня 1948 року, Конвенцією ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок від 18 грудня 1979 року і Постановою Верховної Ради України «Про рекомендації учасників парламентських слухань щодо реалізації в Україні Конвенції ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок» від 12 липня 1995 року, схвалила «Декларацію про загальні засади державної політики України стосовно сім'ї та жінок», яка спрямовувалась на поліпшення демографічної ситуації, забезпечення реалізації сім'єю своїх функцій, а також створення правових, суспільно-політичних і соціально-економічних умов для поліпшення становища сім'ї та жінок, підвищення їх ролі у суспільстві, найповнішого розкриття їх інтелектуальних, духовних і творчих можливостей [15].

З метою забезпечення сприятливих умов для повноцінного морально-психологічного, соціального, культурного і духовного розвитку сім'ї, гармонізації взаємовідносин поколінь 14 березня 2001 року на рівні Кабінету Міністрів України було схвалено також програму «Українська родина» [16], а 15 листопада 2001 року Верховною Радою України прийнято Закон України «Про попередження насильства в сім'ї», в якому під «насильством в сім'ї» розумілися будь-які умисні дії фізичного, сексуального, психологічного чи економічного спрямування одного члена сім'ї по відношенню до іншого члена сім'ї, якщо ці дії порушують конституційні права і свободи члена сім'ї як людини та громадянина і наносять йому моральну шкоду, шкоду його фізичному чи психічному здоров'ю [17]. Хоча зазначений вище Закон вказував на організаційно-правові засади попередження та юридичну відповідальність за вчинення насильства в сім'ї, проте у самому Кримінальному кодексі України (далі – КК України) так і не знайшли на той момент нормативного закріплення положення, які б передбачали кримінальну відповідальність за вчинення такого насильства між особами, що перебувають у сімейних чи близьких відносинах, або розглядали його вчинення як кваліфікуючу (особливо кваліфікуючу) ознаку складу кримінального правопорушення чи обставину, яка обтяжує покарання, що, таким чином, не забезпечило усвідомлення членами суспільства та працівниками правоохоронних органів того, що домашнє насильство – це кримінальне правопорушення.

Те, що протидія домашньому насильству стала частиною внутрішньої політики України з метою створення суспільства, вільного від гендерно зумовленого

насильства, остаточно засвідчило підписання Україною 7 листопада 2011 року Конвенції Ради Європи про запобігання насильству та протидію насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами від 11 травня 2011 року, а згодом, 7 грудня 2017 року, – прийняття Верховною Радою України нового Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», який залишається актуальним й на сьогодні та визначає організаційно-правові засади запобігання та протидії домашньому насильству, основні напрями реалізації державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, спрямовані на захист прав та інтересів осіб, які постраждали від такого насильства [18].

Згідно з положеннями п. 3 частини першої ст. 1 зазначеного вище Закону під «домашнім насильством» законодавець розуміє діяння (дії або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь (п. 3 ч. 1 ст. 1) [18]. Більше того, у Законі України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» міститься тлумачення різних форм домашнього насильства – фізичне (п. 17 ч. 1 ст. 1), сексуальне (п. 15 ч. 1 ст. 1), психологічне (п. 14 ч. 1 ст. 1) та економічне насильство (п. 4 ч. 1 ст. 1) [18].

Найбільш важливою подією в історії розвитку кримінально-правової політики у сфері протидії домашньому насильству стало прийняття Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами» від 6 грудня 2017 року, на підставі якого 11 січня 2019 року у Загальній та Особливій частинах КК України набули чинності наступні положення [19]:

Загальна частина КК України

а) внесено зміни до частини другої ст. 22, п. 7 частини першої ст. 66, п. п. 3, 6 частини першої ст. 67;

б) доповнено п. 6-1 частини першої ст. 67 (*«вчинення кримінального правопорушення щодо подружжя чи колишнього подружжя або іншої особи, з якою винний перебуває (перебував) у сімейних або близьких відносинах»*), частину другу ст. 76 (*«На осіб, засуджених за злочини, пов'язані з домашнім насильством, суд може покласти інші обов'язки та заборони, передбачені статтею 91-1 цього Кодексу»*);

в) доповнено розділом XIII–I «Обмежувальні заходи», які суд може застосувати до особи, що на момент вчинення домашнього насильства досягла 18-річного

віку, шляхом покладення на неї одного або декількох наведених нижче обов'язків (ст. 91-1 КК України):

1) заборона перебувати в місці спільного проживання з особою, яка постраждала від домашнього насильства;

2) обмеження спілкування з дитиною у разі, якщо домашнє насильство вчинено стосовно дитини або у її присутності;

3) заборона наблизитися на визначену відстань до місця, де особа, яка постраждала від домашнього насильства, може постійно чи тимчасово проживати, тимчасово чи систематично перебувати у зв'язку з роботою, навчанням, лікуванням чи з інших причин;

4) заборона листування, телефонних переговорів з особою, яка постраждала від домашнього насильства, інших контактів через засоби зв'язку чи електронних комунікацій особисто або через третіх осіб;

5) направлення для проходження програми для кривдників або пробаційної програми.

Особлива частина КК України

а) внесено зміни до п. 10 частини другої ст. 115, ст. 116, частини першої ст. 121, ст. 123, ст. 134, ст. 152, ст. 153, ст. 154;

б) доповнено ст. 126-1 «Домашнє насильство» (*Домашнє насильство, тобто умисне систематичне вчинення фізичного, психологічного або економічного насильства щодо подружжя чи колишнього подружжя або іншої особи, з якою винний перебуває (перебував) у сімейних або близьких відносинах, що призводить до фізичних або психологічних страждань, розладів здоров'я, втрати працездатності, емоційної залежності або погіршення якості життя потерпілої особи*), ст. 151-2 «Примушування до шлюбу» (*1. Домашнє насильство, тобто умисне систематичне вчинення фізичного, психологічного або економічного насильства щодо подружжя чи колишнього подружжя або іншої особи, з якою винний перебуває (перебував) у сімейних або близьких відносинах, що призводить до фізичних або психологічних страждань, розладів здоров'я, втрати працездатності, емоційної залежності або погіршення якості життя потерпілої особи. 2. Ті самі дії, вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб, або щодо особи, яка не досягла шлюбного віку згідно із законодавством, або щодо двох чи більше осіб*), ст. 390-1 «Невиконання обмежувальних заходів, обмежувальних приписів або непроходження програми для кривдників» (*Умисне невиконання обмежувальних заходів, передбачених статтею 91-1 цього Кодексу, або умисне невиконання обмежувальних приписів, або умисне ухилення від проходження програми для кривдників особою, щодо якої такі заходи застосовані судом*).

Звичайно, що імплементація положень міжнародних нормативно-правових актів у національне законодавство України в цілому свідчить про бажання законодавця

адаптувати його до вимог міжнародних стандартів. Однак на сьогодні імплементацію положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами від 11 травня 2011 року в КК України не можна вважати досконалою. Це можна обґрунтувати наступним чином. По-перше, аналізуючи правову природу так званих обмежувальних заходів (розділ XIII-І КК України), вбачається, що вони є відмінними від заходів покарання, але водночас законодавець не відносить їх до інших заходів кримінально-правового характеру, що закріплені у розділі XIV КК України. І така його позиція є не зовсім прийнятною, тому що нелогічно в межах системи заходів кримінально-правового характеру, крім заходів покарання та інших заходів кримінально-правового характеру, виокремлювати ще якийсь третій різновид інших заходів кримінально-правового характеру. Більше того, як доречно зазначають О. Дудоров і М. Хавронюк, застосування обмежувальних заходів можна було б передбачити й щодо осіб, засуджених до позбавлення волі, зокрема, після відбуття ними покарання чи після звільнення від його відбування [20, с. 23].

По-друге, положення Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами» від 6 грудня 2017 року № 2227-VIII не забезпечують встановлення кримінальної відповідальності за будь-яке примушування та будь-які погрози, наслідком яких є тяжке порушення психіки особи, за переслідування (сталкінг), за схилення жінки (чи дівчини) до каліцтва геніталій і за підбурювання дівчини до того, щоб вона зазнала зазначеного каліцтва, як того безпосередньо вимагають статті 33, 34 і 38 Конвенції Ради Європи про запобігання та протидію насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами від 11 травня 2011 року [20, с. 23].

Таким чином, резюмуючи все вищевикладене, доцільно констатувати, що Україна, незважаючи на те, що їй досі так і не вдалося ратифікувати Конвенцію Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами від 11 травня 2011 року, активно удосконалює свою кримінально-правову політику у цій сфері. Про це свідчить прийняття спеціально уповноваженими органами законів та інших підзаконних нормативно-правових актів, розробка відповідних рекомендацій, декларацій, програм, спрямованих на протидію різноманітним формам домашнього насильства, яке донедавна вважалося приватною справою сім'ї або окремої людини.

Перелік використаних джерел

1. Тучак М. О. До питання про вдосконалення правового регулювання попередження насильства в сім'ї. Вісник Одеського інституту внутрішніх справ. 2003. № 4. С. 66–69.

2. Коломоєць О. Д. Світовий досвід протидії насильству в сім'ї. Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия «Юридические науки». 2011. Т. 24 (63). № 1. С. 202–208.

3. Zaidi L. Y., Knutson J. F., Mehm J. G. Transgenerational patterns of abusive parenting: analog and clinical tests. *Aggressive behavior*. 1989. № 15. P. 137–152.

4. Не місце для бойових дій. День: газета. 11 травня 2016.

URL: <http://day.kyiv.ua/uk/article/tema-dnya-cuspilstvo/ne-misce-dlya-bojovyh-diy>

5. Поліцейські отримали на 54% більше заяв про домашнє насильство, ніж минулого року – МВС. Укрінформ: Мультимедійна платформа іномовлення України. 27 листопада 2020. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3144158-policejski-otrimali-na-54-bilse-zaav-pro-domasne-nasilstvo-niz-minulogo-roku-mvs.html>

6. Сплеск домашнього насильства: як уберегтися і куди звертатися за допомогою на карантині. Дивись INFO. 25 березня 2020. URL: https://dyvys.info/2020/03/25/domashnye-nasylstvo-v-umovah-karantynu-yak-unyknuty/?fbclid=IwAR3xwikOIK6CYEAodDzV_wkLuWphZG0MJPZToExD2lvQ1d094xF7JdIzP_w

7. Загальна декларація прав людини: міжнародний документ від 10 грудня 1948 року № 995_015. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text

8. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: міжнародний документ від 4 листопада 1950 року № 995_004. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text

9. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права: міжнародний документ від 16 грудня 1966 року № 995_043. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text

10. Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства: міжнародний документ від 25 жовтня 2007 року № 994_927. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_927#Text

11. Декларація ООН про викорінення насильства щодо жінок: міжнародний документ від 20 грудня 1993 року № 995_506. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_506.

12. Конвенція Ради Європи про запобігання та протидію насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами: міжнародний документ від 11 травня 2011 року. URL: <http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/convention-violence/convention/Convention%20210%20Ukrainian.pdf>

13. Ковальова О. В. Діяльність служби дільничних інспекторів міліції щодо попередження насильства в сім'ї: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 / Харківський національний університет внутрішніх справ. Харків, 2008. 238 с.

14. Про рекомендації учасників парламентських слухань щодо реалізації в Україні Конвенції ООН «Про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок: Постанова Верховної Ради України від 12 липня 1995 року № 298/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/298/95-%D0%B2%D1%80#Text>

15. Про Декларацію про загальні засади державної політики України стосовно сім'ї та жінок: Постанова Верховної Ради України від 5 березня 1999 року № 475-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/475-14#Text>

16. Про Програму «Українська родина»: постанова Кабінету Міністрів України від 14 березня 2001 року № 243. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/243-2001-%D0%BF#Text>

17. Про попередження насильства в сім'ї: Закон України від 15 листопада 2001 року № 2789-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2789-14#Text>

18. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 7 грудня 2017 року № 2229-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>

19. Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами: Закон України від 6 грудня 2019 року № 2227-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2227-19#Text>

20. Дудоров О. О., Хавронюк М. І. Відповідальність за домашнє насильство і насильство за ознакою статі: науково-практичний коментар новел Кримінального кодексу України / за ред. М. І. Хавронюка. Київ: Ваіте, 2019. 288 с.

References

1. Tuchak M. O. Do pytannia pro vdoskonalennia pravovoho rehuliuvannia poperedzhennia nasylstva v simi. *Visnyk Odeskoho instytutu vnurishnikh sprav*. 2003. № 4. P. 66–69 [ukr.]

2. Kolomoiets O. D. Svitovyi dosvid protydii nasylstvu v simi. *Uchenye zapysky Tavrycheskoho natsyonalnoho unyversyteta ym. V. Y. Vernadskoho. Seryia «Iurydycheskye nauky»*. 2011. Tom 24 (63). № 1. P. 202–208. [ukr.]

3. Zaidi L. Y., Knutson J. F., Mehm J. G. Transgenerational patterns of abusive parenting: analog and clinical tests. *Aggressive behavior*. 1989. № 15. P. 137–152. [ukr.]

4. Ne mistse dlia boiovykh dii. *Den'*: gazeta. 11 may 2016. URL: <http://day.kyiv.ua/uk/article/tema-dnya-cuspilstvo/ne-misce-dlya-boyovyh-diy> [ukr.]

5. Police received 54% more reports of domestic violence than last year - the Interior Ministry. Ukrinform: Multymediina platforma inomovlennia Ukrainy. 27 november 2020. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3144158-policejski-otrimali-na-54-bilse-zaav-pro-domasne-nasilstvo-niz-minulogo-roku-mvs.html> [ukr.]

6. Splesk domashnoho nasytstva: yak uberehtysia i kudy zvertatysia za dopomohoiu na karantyni. See INFO. 25 march 2020. URL: https://dyvys.info/2020/03/25/domashnye-nasytstvo-v-umovah-karantynu-yak-unyknuty/?fbclid=IwAR3xwikOIK6CYEAodDzV_wkLuWphZG0MJPZToExD2lvQ1d094xF7JdIzP_w [ukr.]

7. Zahalna Deklaratsiia prav liudyny: Mizhnarodnyi dokument vid 10 hrudnia 1948 roku № 995_015. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text [ukr.]

8. Konventsiiia pro zakhyst prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod: Mizhnarodnyi dokument vid 4 lystopada 1950 roku № 995_004. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text [ukr.]

9. Mizhnarodnyi pakt pro hromadianski i politychni prava: Mizhnarodnyi dokument vid 16 hrudnia 1966 roku № 995_043. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text [ukr.]

10. Konventsiiia Rady Yevropy pro zakhyst ditei vid seksualnoi ekspluatatsii ta seksualnoho nasytstva: Mizhnarodnyi dokument vid 25 zhovtnia 2007 roku № 994_927. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_927#Text [ukr.]

11. Deklaratsiia OON pro vykorinennia nasytstva shchodo zhinok: Mizhnarodnyi dokument vid 20 hrudnia 1993 roku № 995_506. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_506 [ukr.]

12. Konventsiiia Rady Yevropy pro zapobihannia ta protydiuu nasytstvu stosovno zhinok i domashnomu nasytstvu ta borotbu z tsymy yavyshchamy: Mizhnarodnyi dokument vid 11 travnia 2011 roku. URL: <http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/convention-violence/convention/Convention%20210%20Ukrainian.pdf> [ukr.]

13. Kovalova O. V. Diialnist sluzhby dilnychnykh inspektoriv militsii shchodo poperedzhennia nasytstva v simi: dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.07 / Kharkivskyi natsionalnyi universytet vnutrishnikh sprav. Kharkiv, 2008. 238 p. [ukr.]

14. Pro rekomendatsii uchasnykiv parlamentskykh slukhan shchodo realizatsii v Ukraini Konventsii OON «Pro likvidatsiiu vsikh form dyskryminatsii shchodo zhinok: Postanova Verkhovnoi rady Ukrainy vid 12 lypnia 1995 roku № 298/95-VR. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/298/95-%D0%B2%D1%80#Text> [ukr.]

15. Pro Deklaratsiiu pro zahalni zasady derzhavnoi polityky Ukrainy stosovno simi ta zhinok: Postanova Verkhovnoi Rady Ukrainy vid 5 bereznia 1999 roku № 475-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/475-14#Text> [ukr.]

16. Pro Prohramu «Ukrainska rodyna»: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 14 bereznia 2001 roku № 243. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/243-2001-%D0%BF#Text> [ukr.]

17. *Pro poperedzhennia nasylstva v simi: Zakon Ukrainy vid 15 lystopada 2001 roku № 2789-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2789-14#Text> [ukr.]*

18. *Pro zapobihannia ta protydiiu domashnomu nasylstvu : Zakon Ukrainy vid 7 hrudnia 2017 roku № 2229-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text> [ukr.]*

19. *Pro vnesennia zmin do Kryminalnoho ta Kryminalnoho protsesualnoho kodeksiv Ukrainy z metoiu realizatsii polozhen Konventsii Rady Yevropy pro zapobihannia nasylstvu stosovno zhinok i domashnomu nasylstvu ta borotbu z tsymy yavyshechamy: Zakon Ukrainy vid 6 hrudnia 2019 roku № 2227-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2227-19#Text> [ukr.]*

20. *Dudorov O. O., Khavroniuk M. I. Vidpovidalnist za domashnie nasylstvo i nasylstvo za oznakoiu statii: naukovo-praktychnyi komentar novel Kryminalnoho kodeksu Ukrainy / za red. M. I. Khavroniuka. Kyiv: Vaite, 2019. 288 p. [ukr.]*

ШПЛЯРЕВИЧ В. Окремі аспекти дослідження міжнародних стандартів у сфері протидії домашньому насильству та їх вплив на кримінально-правову політику України.

У статті констатується, що на сьогодні протидія домашньому насильству є одним з пріоритетних напрямів не тільки внутрішньої політики будь-якої держави, але й міжнародної кримінально-правової політики, що зумовлено поширенням цього негативного соціального явища на територіях різних країн світу.

Ключові слова: міжнародні стандарти у сфері протидії домашньому насильству, кримінально-правова політика України, домашнє насильство, примушування до шлюбу, обмежувальні заходи.

ШПИЛЯРЕВИЧ В. Отдельные аспекты исследования международных стандартов в сфере противодействия домашнему насилию и их влияние на уголовно-правовую политику Украины.

В статье констатируется, что на сегодня противодействие домашнему насилию является одним из приоритетных направлений не только внутренней политики любого государства, но и международной уголовно-правовой политики, что обусловлено распространением этого негативного социального явления на территориях различных стран мира.

Ключевые слова: международные стандарты в сфере противодействия домашнему насилию, уголовно-правовая политика Украины, домашнее насилие, принуждение к браку, ограничительные меры.

SHPIIAREVYCH V. Some aspects of the study of international standards in the field of combating domestic violence and its impact on the criminal law policy of Ukraine.

The article states that domestic violence, existing in all spheres of public life, as a result leads into the destruction of family values, violation of human and civil rights and freedoms, makes an irreparable impact on mental and physical health of victims. Therefore, since ancient times it has been a problem of human existence, and, unfortunately, it is to remain relevant nowadays.

In modern social developments, counteraction of domestic violence is one of the priorities not only of internal policy of any state, but also an issue of international criminal law policy. In particular, the study of about its extension in different countries proves the international nature of this negative social phenomenon.

The fact that counteraction of domestic violence has become a part of Ukraine's domestic policy to create a society free of gender-based violence, was finally affirmed on November 7, 2011, when the Ukrainian state joined the Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence adopted by the Council of Europe of May 11, 2011.

The most important event in the history of criminal law policy in the field of domestic violence was the adoption on December 6, 2017, of the bills «On Amendments to the Criminal and Criminal Procedure Codes of Ukraine to implement the Council of Europe's Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence». As a result, on January 11, 2019, the General and Special parts of the Criminal Code of Ukraine were supplemented with a number of norms related to the scope of counteraction of this negative social phenomenon.

Keywords: international standards in the field of counteraction of domestic violence, criminal law policy of Ukraine, domestic violence, state before marriage, restrictive measures.